

Synodálny dokument Ordinariátu OS a OZ SR

Úvod

Ordinariát OS a OZ SR (ďalej len „Ordinarát“) tvoria príslušníci: Ozbrojených síl SR (vojaci), príslušníci Policajného zboru SR (policajti), príslušníci Hasičského a záchranného zboru SR (hasiči), príslušníci Horskej záchranej služby SR, príslušníci Väzenskej a justičnej stráže SR, príslušníci Finančnej správy SR, Colnej správy SR a daňových úradov SR, civilní zamestnanci a ich rodinní príslušníci, ako aj osoby pozbavené slobody (väzni).

Ordinariát ako diecéza v rámci SR je špecifický svojim zameraním na personálnu pastoračiu príslušníkov ozbrojených zložiek. Skúsenosť ordinarátu je limitovaná jeho vznikom v roku 2003. Riadiacu štruktúru ordinariátu tvoria: biskup – Ordinár OS a OZ SR, generálny vikár OS a OZ SR a dvaja biskupskí vikári (Ministerstva vnútra SR a Zboru väzenskej a justičnej stráže SR).

Synodálny proces v ordinariáte začal na lokálnej úrovni 64 jednotlivých farností ordinariátu, do ktorých sa zapojili jednotliví členovia pod vedením svojich kaplánov. Po ukončení tejto prvej fázy (farskej), nasledovali oblastné stretnutia v rámci krajov SR za účasti ordinára, vikárov a koordinátorov vo forme synodálnych vizitácií. Každá synodálna vizitácia v rámci kraja začala spoločným slávením sv. omše a modlitbou za synodu. Potom nasledovala otvorená diskusia na synodálne témy spolu so vzájomným zdieľaním skúseností v jednotlivých rezortoch s poukazaním na dosiahnuté výsledky i „boľavé“ nedoriešené otázky.

Po ôsmych oblastných stretnutiach v rámci krajov SR za účasti príslušníkov ordinariátu príslušnej oblasti prebiehalo uvažovanie a rozoberanie troch hlavných tém synody a desiatich ústredných tém synodálneho procesu na celoordinariátnom spoločnom stretnutí v priestoroch bývalého kňazského seminára v Badíne v dňoch 19. – 23. júna 2022.

Tento synodálny proces bol uľahčený skúsenosťou príslušníkov ordinariátu s vlastnou diecéznou synodou z roku 2015 – 2017. A zároveň bol poznačený časom služby v sťažených podmienkach pri odstraňovaní následkov pandémie Covid 19 a pri pomoci počas utečeneckej krízy súvisiacej s inváziou Ruských vojsk na Ukrajinu, kde zvlášť príslušníci OS a OZ SR v plnej miere participovali aj na úkor svojich rodín i voľného času, či nemožnosti čerpať dovolenku alebo služobné voľno.

Obsah

Nosným pilierom synodálneho uvažovania na celoslovenskej úrovni boli témy: spoločenstvo, spoluúčasť a misia.

Záverečné synodálne stretnutie na základe poznatkov z farskej a oblastnej fázy synody viedlo k upevneniu názoru, že naše pôsobenie je primárne zamerané na personálnu pastoračiu. Vzhľadom na sťažené podmienky výkonu služby príslušníkov jednotlivých rezortov je potrebné prispôbiť pastoračnú službu kňazov ordinariátu.

Osobitným benefitom služby ordinariátu je osobná prítomnosť kňaza medzi všetkými príslušníkmi ozbrojených zložiek, čo môže viesť k evanjelizácii i osobnému sprevádzaniu. Zároveň osobná prítomnosť kňaza napomáha vzájomnej spolupráci s laikmi, ktorí sú tým pobádaní k účasti na evanjelizačno – pastoračnej činnosti.

Nedostatok dialógu v Cirkvi nie je až tak akútny v službe ordinariátu vďaka osobnej prítomnosti kňaza medzi príslušníkmi, čo napomáha k vzájomnej dôvere, otvorenosti a inšpirácii. Toto je zároveň jedinečnou príležitosťou pre Cirkev byť na blízku ľuďom, ktorí prežívajú vo svojom povolání i osobnom živote vypäté situácie s enormnou psychickou záťažou. V súvislosti s tým zaznela výzva na zvýšenú citlivosť voči negatívnym javom v ozbrojených zložkách (napr. zvyšujúci sa počet samovrážd; vysoká rozvodovosť...).

Špecifickosť služby ordinariátneho kňaza je spojená s bezprostrednou konfrontáciou jeho služby vo vzťahu k príslušníkom, ktorí majú možnosť neustáleho vnímania jeho života a to je to, čo pobáda kňaza k autentickému sprítomneniu Krista vo všetkých životných situáciách. A neustále ho vedie k prehĺbovaniu jeho duchovného života.

Synodálny proces sa ďalej niesol v duchu hľadania vlastnej formy pastoračie. Zdôraznila sa však myšlienka úzkej spolupráce ordinariátnych kňazov s kňazmi civilných diecéz, pretože duchovná starostlivosť pre príslušníkov nemôže v sebe nezahŕňať aj starostlivosť o duchovné potreby ich rodín. Nakoľko v spoločnosti vnímame veľkú krízu rodín, konkrétne vo vysokej rozvodovosti, obzvlášť je to citelné v našich ozbrojených zložkách, z tohto dôvodu silne zaznela synodálna výzva k osobnému sprevádzaniu manželov a rodín ordinariátu v čo najrozličnejších formách a prejavoch. Ordinariátni kňazi svojou špecifickou pastoračiou stálej prítomnosti medzi príslušníkmi ozbrojených zložiek môžu účinne predchádzať i riešiť rozličné problémy rodín i partnerských vzťahov. Táto forma pastoračie sa javí ako vysoko účinná v súčasných podmienkach dnešnej doby.

Špecifickosť pastoračie v ozbrojených zložkách ordinariátu spočíva v permanentnom hľadaní foriem prístupu k príslušníkom podľa ich zaradenia v jednotlivých rezortoch (inkulturácia do špecifického prostredia). Pastoračia v konkrétnej ordinariátnej farnosti nie je porovnateľná s inou, preto si vyžaduje individuálny prístup zo strany každého ordinariátneho kňaza. Každý

ordinariálny kňaz z tohto dôvodu je pozvaný k neustálej kreativite prístupu k príslušníkom svojej farnosti.

Dôležitým faktom je aj to, že ako jediná diecéza oficiálne cez svojho ordinára posluhujeme katolíkom obidvoch obradov (rímskokatolíckeho i gréckokatolíckeho), pracujúcim v OS a OZ SR. Z rozhodnutia Kongregácie pre východné katolícke cirkvi má ordinár riadnu cirkevno-právnu jurisdikciu nad katolíkmi obidvoch obradov a gréckokatolícki kňazi sú birituálnymi kňazmi spolu s rímskokatolíckymi, ktorí si o biritualizmus požiadajú po splnení podmienky ovládania gréckokatolíckeho obradu.

Záver

Synodálne zhromaždenie prinieslo obraz špecifickej služby ordinariálnych kňazov, ktorí sú charakteristickí: pastoračiou stálej prítomnosti, zameraním sa primárne na personálnu pastoračiu, nasadením v špecifických podmienkach, v ktorých sa diecézni kňazi zvyčajne nenachádzajú. Zvlášť podľa slov pápeža Františka: „choďte na perifériu“, ordinariálni kňazi pracujúci v Zbore väzenskej a justičnej stráže SR sa venujú práve ľuďom na periférii našej spoločnosti (väzňom), čo je nesmierne potrebná služba. Synoda vyzýva ordinariálnych kňazov k pokračovaniu a ďalšiemu rozvíjaniu tejto ich špecifickej služby v spoločnosti.

Štatistický podklad :

Naša diecéza (Ordinariát OS a OZ SR) zahŕňa v sebe starostlivosť o : cca 13 000 profesionálnych vojakov a 3 900 civilných zamestnancov MO SR; 20 000 policajtov a 20 000 civilných zamestnancov MV SR; 4 500 profesionálnych hasičov; 11 000 väzňov a 5 500 profesionálnych príslušníkov jednotlivých väzníc na Slovensku; 10 000 príslušníkov Finančnej správy SR a 3 000 príslušníkov Colnej správy SR. K tomu treba prirátat' podľa medzinárodnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Vatikánom aj starostlivosť o ich rodinných príslušníkov, ktorí takisto spadajú do pastoračnej starostlivosti Ordinariátu OS a OZ SR.

Do synodálneho procesu sa zapojilo vďaka iniciatíve ordinariálnych kňazov i laikov všetkých 64 ordinariálnych farností (aj excurrento spravovaných). Z celkového počtu príslušníkov ozbrojených zložiek išlo približne o 33% všetkých príslušníkov.

Čo sa týka lokalizácie našich ordinariálnych farností, zapojených do synodálneho hnutia, sú prevažne v mestách, avšak sú zložené aj z ľudí, ktorí dochádzajú za prácou i z dedín. Ale viac ako polovica ich pochádza z miest.

Najväčšou prekážkou hojnej účasti na synodálnom procese zo strany príslušníkov bolo ich enormné zapojenie do protikovidových úloh ako aj ich plné nasadenie do diania na slovensko-ukrajinskej hranici v spätosti s krízou na Ukrajine a 100%-né vykonávanie svojich služobných povinností.

Čo sa týka pomeru mužov a žien, tak ten iba kopíruje reálny stav v ozbrojených zložkách, kde je cca 80% mužov a 20% žien u profesionálov a u civilných zamestnancov je to trochu iné – 60% žien a 40% mužov.

Čo sa týka klerikov, tak tých máme : 1 biskup, 60 kňazov a 7 diakonov.

Nakoľko v jednotlivých rezortoch ako príslušníci sú vekovo ľudia v dospelom aktívnom veku ako aj civilní zamestnanci, tak priemerný vek všetkých zúčastnených bol približne 38 rokov.